

Talousarvio 2026

TALO USSUUNNITELMA

2027—2029

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin
palvelualue

Sisällysluettelo

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue	1
Palvelualueen tuloslaskelmat.....	5
Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto- ja tukipalvelut.....	7
Varhaiskasvatuspalvelut	12
Perusopetuspalvelut.....	17
Vapaa-aikapalvelut	21
Investoinnit	26
Riskien hallinta	27

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue

Vastuutaho: Kim Strömmer, sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Palvelualuejohtajan katsaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen tehtävänä on omalla työllään, yhdessä muiden toimijoiden kanssa, pyrkiä varmistamaan kokonaisvaltainen ja monialainen hyvinvointityö ja huomioida maakunta- ja SOTE-uudistuksen vaikutukset toimintaympäristöön. Muutoksessa sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen keskeinen tehtävä on toiminnallisuuden varmistaminen, jotta kuntaan jäävät peruspalvelut vastaavat mahdollisimman hyvin kuntalaisten tarpeisiin.

Aikaisemmat strategisten ohjelmien tavoitteet ovat palvelualueen kehittämistyön pohjana nyt ja tulevana vuosina. Uutta toteutukseen tuo se, että toimenpiteet avataan eri ikäryhmien osalta erikseen. Lasten ja nuorten osalta on jo paljon toimintamalleja, mutta työikäisten ja ikäihmisten toimintamalleja kehitetään lisää. Ennakoivaan hyvinvointiin pureudutaan liikunnan, ruoan, mielen ja päihdetyön kautta. Yhtenä osa-alueena kiusaamisen ehkäisemisen- ja päihdetyön suunnitelma. Sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan kiusaamiseen puututaan someturva-ohjelman avulla kaikilla kouluilla. Perhekeskustyön kehittämistä jatketaan ja tässä on elintärkeää yhteistyö uuden hyvinvointialueen kanssa. Kuntalaisten harrastustoiminnan kehittäminen ja mahdollistaminen eri tavoin jatkuu vuoden 2026 aikana.

Varhaiskasvatuksessa toimintaa kehitetään ja sopeutetaan joustavasti vastaamaan hoidontarvetta. Osallistumisasteen nousu on myös mahdollinen vuoden 2026 aikana, jolla voi olla vaikutusta paikkojen saatavuuteen. Varhaiskasvatuksen palvelutarpeeseen vaikuttaa paljon asiakkaiden valinnat, joten sen ennustettavuus on usein vaikeaa. Perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa vuoden 2025 palveluverkkomuutos muokkasi palveluverkkoa. Tiilikankaan yksikön oppilaat ja henkilökunta sijoitettiin uusiin tiloihin 1.8.2025. Vuoden 2025 aikana on tehty koulupiiri- ja oppilasennusteiden tarkastelua tulevien vuosien oppilasvirtojen ohjausta varten.

Lukuvuonna 2024-2025 perusopetuksessa 2 380 oppilasta. Lukuvuonna 2025-2026 oppilaita 2 251 elokuun 15. päivää. Edelliseen lukuvuoteen verrattuna vähennystä 129 oppilasta. Oppilaiden tuen tarve ja koulupudokkuus on asioita, joihin etsimme ratkaisuja sekä toimintamalleja myös tulevana vuonna. Palvelun uudet toimintamallit esimerkiksi koulupudokkuuden ehkäisyä varten perustetut ryhmät ovat olleet hyvää lisätukimuotoa palvelun sisällä.

Kankaan koulun rakennus tuhoutui 10.8.2025 tulipalossa. Kankaan koulun palon vaikutuksia 2025 talousarvioon selvitetään syksyn aikana ja tapahtumaan liittyvät talousarviomuutokset tuodaan valtuuston päätettäväksi. Kunnanhallitus päätti 18.8.2025 käynnistää Hollolan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelusuunnitelmatyön. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelusuunnitelman tavoitteena on toteuttaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kokonaistarkastelu siten, että siinä tarkastellaan ja yhteensovitetään paitsi valtuuston toivomusponnen ja valtuustoaloitteen sisältämiä kysymyksiä, myös valtuustokaudella 2021-2025 sivistys- ja hyvinvointivaliokunnan erillisarviointeja ja -päätöksiä (mm. 5-6 luokkien palauttamista kyläkouluihin, lukiokoulusta ja oppilaaksiottoalueita, Salpakankaan ja Heinsuon koulujen oppilasohjausta), palveluverkkoa sekä elinkaarikoulujen Heinsuo ja Kalliola sekä Kankaan koulun tulevaisuutta osana kokonaisuutta. Keskeistä suunnitelmassa on yhteensovittaa myös oppilaiden tuen palveluja, palvelualueen lasten ja nuorten palveluja sekä elinvoiman palvelualueen siivous- ja ruokahuollon ja joukkoliikenteen palveluja.

Palvelusuunnitelman tarkoituksena on luoda valtuustokauden yli ulottuva (2030-2035) kokonaisvaltainen laadukkaiden palvelujen, investointien ja talouden yhteensovittava tarkastelu. Suunnitelma sisältää myös esitettävät poliittiset tavoitteet ja linjaukset. Tähän liittyen Hollolan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelusuunnitelmaa varten on perusteltua nimetä poliittinen ohjausryhmä, jonka tehtävänä on ylläpitää ryhmien tietoisuutta ja sitoutumista laaja-alaiseen valmisteluun.

Palvelusuunnitelman keskeinen osa on palvelutarpeen arviointi. Pohjatyö on tarkoituksenmukaista tehdä laaja-alaisesti ja ammatillisesti hyödyntäen valtakunnallisten vastaavien selvitysten toteuttamismalleja analyysin luotettavuuden ja vertailtavuuden lisäämiseksi. Suunnitelman toteuttaa FCG Oy (Finnish Consulting Oy).

Oppimisen tuen uudistukseen liittyen Opetushallitus on antanut 13.2.2025 määräyksen perusopetuksen järjestäjille. Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta on 20.8.2025 hyväksynyt tarvittavat muutokset opetussuunnitelmaan. Jatkossa perusopetuslaissa säädetään nykyisten tuen tasojen sijaan konkreettisista oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimista, joiden lähtökohtana on oppilaiden tuen tarpeet.

Uudistuksen tarkoituksena on, että oppilas saa tuen oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Riittävästi ja oikea-aikaisesti oppilaita auttavilla palveluilla on arvioitu voitavan vähentää vahvempien tukitoimien tarvetta pitkällä aikavälillä. Oppilaiden tukemisen vahvistaminen perustuu myös koulun opetus- ja kasvatushenkilöstön väliseen entistä suunnitelmallisempaan yhteistyöhön. Uudistuksessa oppimisen ja koulunkäynnin tukeen kuuluvat ryhmämuotoiset tukimuodot, oppilaskohtaiset tukitoimet sekä perusopetuksen oppimäärää ja opetussuunnitelman tavoitteita rajaavat viimesijaiset toimet.

Vapaa-aikapalveluiden osalta vuoden 2026 suurin muutos palvelurakenteeseen on oman uimahallin peruskorjauksen valmistuminen. Samalla vuonna 2025 kuntakeskukseen avattavan nuorisotila tuo varmastikin hyvän pysyvän ratkaisun kunnan nuoristoloihin. Tilasta on tehty toistaiseksi voimassa oleva vuokrasopimus, joka astui voimaan 1.8.2025. Tilaa käytetään Hollolan kunnan vapaa-aikapalveluiden toimintoihin ja ensisijainen käyttötarkoitus on avoin nuorisotilatoiminta.

Palvelualueen valmiussuunnitelma hyväksyttiin syksyllä 2024 sivistys- ja hyvinvointivaliokunnassa. Valmiussuunnitelman liitteiden päivittämistä jatketaan ja lisäämme toimintakortteja. Hyväksytty valmiussuunnitelma vaatii myös päivittämistä vuoden 2026 aikana.

Palvelukuvaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminta on pääosin lakisääteistä tai lailla ohjattua. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue muodostuu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueista. Vapaa-aikapalveluiden vastuualue pitää sisällään nuoriso-, kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kokonaisuudet. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue vastaa kyseessä olevien vastuualueiden toiminnan järjestämisestä, kehittämisestä, päätösten valmistelusta, toimeenpanosta ja seurannasta. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminnan painopiste on huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista, oppimisesta ja sivistyksestä sekä mahdollistaa kuntalaisten omia toimintamahdollisuuksia.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen palvelulupaukset

Varhaiskasvatus

Tarjoamme lapsiystävällistä palvelua ja meille mahtuu hirveen monta luontoa.

- Kohtaamme jokaisen lapsen
- Kuuntelemme ja kasvatamme yhdessä
- Toimimme luotettavasti ja teemme turvallista arkea
- Teemme saumatonta yhteistyötä eri ammattilaisten kanssa

Perusopetus

Osallistumme ja opimme yhdessä uusissa ympäristöissä tulevaisuutta varten.

- Huomioimme opetuksessa oppilaiden yksilölliset tiedot ja taidot
- Varmistamme oikea-aikaisen kasvun ja oppimisen tuen
- Hyödynnämme kaikkien osaamista ja vahvuuksia
- Tuemme vanhemmuutta

Vapaa-aikapalvelut

Mahdollistamme kuntalaisille omanlaista, onnellista ja yhteisöllistä arjen hyvinvointia.

- Edistämme kuntalaisten vapaa-ajan toimintaa ja harrastamista
- Kehitämme yhdessä ja monialaisesti hyvinvointia tukevia rakenteita
- Tuemme kuntalaisten aktiivista ja turvallista elämää

Palvelusuunnitelma 2026

Hollolan varhaiskasvatuksessa edistetään lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä lapselle tärkeiden aikuisten kanssa. Lapsi aloittaa kotoisan polkunsä ympärillään luotettavat ja turvalliset varhaiskasvatuksen aikuiset.

Varhaiskasvatukseen mahtuu monta luontoa - moniammatillinen henkilöstö huomioi jokaisen lapsen yksilönä mahdollistaen lapsen hyvän päivän toteutumisen. Varhaiskasvatus tarjoaa perheystävällistä palvelua eloisissa ja kotoisissa oppimisympäristöissä, vehreän luonnon juurella.

Kouluissa oppiminen perustuu aktiiviseen toimintaan ja yhdessä tekemiseen lapsia ja perheitä osallistamalla. Oppimisella on monta luontoa. Koulut ja lähiympäristö on tehty toimintaa varten. Nykyaikaiset opetuskokonaisuudet murtavat rajoja. Oppilaat kohdataan yksilöinä heidän koulupolullaan.

Hollolan vapaa-aikapalveluiden toiminnan keskiössä on hyvinvoiva kuntalainen. Tarjolla on kaikille toimivat ja laaja-alaiset, aikaan ja ilmiöihin reagoivat palvelut, joista löytyy jokaiselle jotakin. Vapaa-aikapalveluiden tärkein tehtävä on mahdollistaa kuntalaisille moninaiset mahdollisuudet omanlaiseen vapaa-ajan viettoon ja hyvinvoinnin tukeen. Tähän pääsemme tekemällä asioita yhdessä kuntalaisten, yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

Palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille 2027–2029

Palvelualueen toiminnassa painottuvat kehittämismyönteisyys, tulevaisuusorientaatio, ennakointi ja yhdessä tekeminen. Tulevien vuosien osalta asiakasmäärien muutokset ja niiden vaikutukset. Henkilöstömäärää seurataan ja suhteutetaan vastamaan asiakastarvetta. Asiakaskohtaamiset ja -kokemus on ollut aikaisempina vuosina keskiössä ja niiden kehittämistä jatketaan yhdessä palvelualueen esihenkilöiden kanssa. Palvelualueen strategista ohjelmista syntyy jatkumo tulevien vuosien hyvinvointityölle.

Toiminnalliset tavoitteet
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Tavoitteen toteuttamiseen tarvittava määräraha
Digikompetenssin vahvistaminen Kehitetään uusia ja vanhoja käytänteitä, malleja, toimintatapoja, työn/palvelun tekemisen/toteuttamisen tapoja. Hyödynnetään uusia digitaalisia areenoja toiminnan toteuttamisessa. - osaamisen hankkiminen ja kehittäminen (henkilöstö, lapset ja nuoret) - uudet kyvyt, valmiudet, keinot ja tavat toimia ja toteuttaa toimintaa sekä asiakaspalvelua - kyvykkyys toimia tavoitteellisesti digitaalisissa ympäristöissä vahvistuu.	Varhaiskasvatuksessa 1 digilaite/7 lasta - lähtötaso 90 % - tavoitetaso 100 % Henkilökohtainen digilaite käytössä kaikilla 3–6 - ja 7–9 – luokkalaisilla - lähtötaso 3–5 ja 7–8 luokkalaisilla digilaite Perusopetuksen opetushenkilöstöllä henkilökohtainen työpuhelin - lähtötaso 85 %, tavoitetaso 2026 100 % Varhaiskasvatuksella ryhmäkohtainen puhelin käytössä - Lähtötaso 70 %, tavoitetaso 100 %	Digilaitteiden vuokrat 3–6 - luokkalaiset ja 7-9 luokkalaiset sekä varhaiskasvatus. Opetushenkilöstön puhelin hankinnat.

Vastuutaho: Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä

Ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue edistää valtuuston kokouksessaan 19.12.2024 § 75 hyväksymää ilmastosuunnitelmaa.

Palvelualueen tuloslaskelmat

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue

Sitova TOIMINTAKATE

	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	Muutos %	Taloussuun- nitelma 2027	Taloussuun- nitelma 2028	Taloussuun- nitelma 2029
Toimintatuotot	4 153 023	3 516 700	3 846 200	9,4 %	3 848 700	3 851 300	3 853 900
Myyntituotot	2 391 141	1 931 900	2 059 800	6,6 %	2 062 300	2 064 900	2 067 500
Maksutuotot	907 913	900 000	1 159 600	-28,8 %	1 159 600	1 159 600	1 159 600
Tuet ja avustukset	673 873	618 500	468 500	-24,3 %	468 500	468 500	468 500
Muut toimintatuotot	180 096	66 300	158 300	138,8 %	158 300	158 300	158 300
Toimintakulut	-57 852 764	-57 909 600	-61 307 300	5,9 %	-62 987 200	-64 406 100	-65 856 900
Henkilöstökulut	-29 207 689	-29 628 400	-31 432 900	6,1 %	-32 644 100	-33 459 400	-34 295 300
Palvelujen ostot	-15 290 534	-14 753 700	-16 029 000	8,6 %	-16 223 000	-16 546 300	-16 875 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 072 615	-1 126 100	-1 126 100	0,0 %	-1 147 500	-1 169 100	-1 191 000
Avustukset	-1 385 506	-1 487 500	-1 404 400	-5,6 %	-1 432 400	-1 461 000	-1 490 100
Muut toimintakulut	-10 896 420	-10 913 900	-11 314 900	3,7 %	-11 540 200	-11 770 300	-12 004 800
TOIMINTAKATE	-53 699 741	-54 392 900	-57 461 100	5,6 %	-59 138 500	-60 554 800	-62 003 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 200	0	0	0 %	0	0	0
VUOSIKATE	-53 700 941	-54 392 900	-57 461 100	5,6 %	-59 138 500	-60 554 800	-62 003 000
Poistot ja arvonalentumiset	-32 431	-49 000	-41 500	-15,3 %	-70 100	-100 500	-100 400
Suunnitelman mukaiset poistot	-32 431	-49 000	-41 500	-15,3 %	-70 100	-100 500	-100 400
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-53 733 372	-54 441 900	-57 502 600	5,6 %	-59 208 600	-60 655 300	-62 103 400

Arvio vastuualuekohtaisesta määrärahan jakautumisesta

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto

	TP 2024	TA 2025	TA2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	539 137	607 700	454 000	454 000	454 000	454 000
Toimintakulut	-1 924 901	-1 975 100	-2 029 800	-2 092 400	-2 140 400	-2 189 200
TOIMINTAKATE	-1 385 764	-1 367 400	-1 575 800	-1 638 400	-1 686 400	-1 735 200

Varhaiskasvatuspalvelut

	TP 2024	TA 2025	TA2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	869 339	961 000	838 900	838 900	838 900	838 900
Toimintakulut	-18 359 287	-18 613 000	-19 294 700	-19 892 200	-20 347 200	-20 813 600
TOIMINTAKATE	-17 489 948	-17 652 000	-18 455 800	-19 053 300	-19 508 300	-19 974 700

Perusopetuspalvelut

	TP 2024	TA 2025	TA2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	2 182 405	1 658 500	1 737 700	1 737 700	1 737 700	1 737 700
Toimintakulut	-33 536 977	-33 692 800	-34 419 000	-35 294 700	-36 087 100	-36 897 000
TOIMINTAKATE	-31 354 572	-32 034 300	-32 681 300	-33 557 000	-34 349 400	-35 159 300

Vapaa-aikapalvelut

	TP 2024	TA 2025	TA2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	562 142	289 500	815 600	818 100	820 700	823 300
Toimintakulut	-4 031 599	-3 628 700	-5 563 800	-5 707 900	-5 831 400	-5 957 100
TOIMINTAKATE	-3 469 457	-3 339 200	-4 748 200	-4 889 800	-5 010 700	-5 133 800

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto- ja tukipalvelut

Vastuutaho: Minna Säkkinen-Salminen, palvelupäällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen hallinto- ja tukipalveluiden tehtävänä on toimia palvelualueen yleisenä suunnittelu-, valmistelu- ja toimeenpanoelimenä; Hallinto- ja tukipalveluiden tehtävänä on luoda palvelualueelle tehokkaat ja taloudelliset toiminnan edellytykset tuottamalla tarpeenmukaiset palvelut.

Hallinto- ja tukipalveluiden tehtäviin kuuluvat muun muassa palvelualueen johtaminen ja kehittäminen, valiokuntatyöskentely, sidosryhmäyhteistyö, sisäinen ja ulkoinen asiakaspalvelu, erilaiset yleis- ja oppilashallinnon prosessit, LAPE-toiminta ja perhekeskuskehittäminen. Lisäksi hallinto- ja tukipalvelut tuottavat koululaiskuljetusten suunnitteluun ja teknisentyön tilojen koneiden, laitteiden ja käsityökalujen huoltoon ja kunnossapitoon liittyvät palvelut.

Toiminta- ja järjestelmäympäristössä tapahtuneiden muutosten myötä vuonna 2025 on tehty paljon uudistamis- ja kehittämistyötä. Paremman asiakaspalvelun, prosessien suoraviivaistamisen sekä tiedon ajantasaisuuden ja sitä kautta tietosuojan ja -turvan parantamiseksi on tehty järjestelmäkehitystyötä Visma InSchool Primus/Wilma ja MunSchool -järjestelmiin. Muutokset ovat edellyttäneet yhteensovittavaa työtä niin prosessien, järjestelmien kuin ohjeidenkin osalta. Vuonna 2025 olemme kehittäneet muun muassa:

- oppimisen tukeen liittyen ohjeita, tulosteita, päätöspohjia ja pedagogisia asiakirjoja
- sijoitettujen lasten tiedonsiirtoihin liittyviä käytänteitä
- aamu- ja iltapäivätoiminnan prosesseja ml. laskutus
- sähköistä perhekeskusta (Omaperhe.fi)

Koululaiskuljetusten osalta vuonna 2025 ajankohtaista on ollut joukko-, palvelu- ja asiointiliikenteen kehittäminen. Koululaiskuljetusten reittejä ja kaluston käyttöä on uudelleen suunniteltu ja toimintaa on tehostettu. Tämä tulee jatkumaan edelleen tulevina vuosina. Olemme myös kehittäneet koululaiskuljetusten sähköistä toiminnanohjausjärjestelmää ja siihen liittyviä lisäosia/appeja yhdessä palveluntuottajan kanssa. Kehittämistyön tuloksena on syntynyt parempia, tehokkaampia ja helppokäyttöisempiä sovelluksia, jotka lisäävät informaatiota eri sidosryhmille. Ajankohtaista on ollut myös kuljetusperiaatteiden päivittäminen sekä henkilöstökuljetusten kilpailuttamisen valmistelu.

Vuoden 2025 aikana on jatkettu arkistoinnin toisin sanoen asiakirjojen säilyttämisen; palvelualueen hankkiman, tuottaman, käyttämän ja säilyttämän tiedon hallintaan liittyvää kehittämistä. Palvelualueen paperiarkistoja on seulottu ja järjestelty. Palvelualueelle on valmisteltu arkistoinnin manuaalia yhdessä konsernipalveluiden kanssa. Tällä tavoin palvelualueella on varauduttu arkistoinnin sähköistämiseen (digitointi), jota päästään toivottavasti toteuttamaan kunnolla vuonna 2026.

Lisäksi palvelualueelle palkattu järjestelmäasiantuntija on käynnistänyt järjestelmäkokonaisuuden kehittämistyötä ja tehnyt muun muassa erilaisten integraatioalustojen vertailua, joilla voitaisiin yhdistää eri ohjelmistoja, sovelluksia ja järjestelmiä automaattisesti ja keskitetysti, mikä mahdollistaisi tiedon saumattoman liikkumisen niiden välillä.

Perhekeskuskehittämisessä keskiössä on ollut LAPE-kehittämisryhmän uuden toimintasuunnitelman laatiminen, jossa on määritelty tavoitteet ja kehittämisen painopisteet vuosille 2025–2026. Panostamme kehittämistoiminnassa siihen, että Hollolassa kaikki perhekeskustoimijat (kaikilla tasoilla) tuntevat perhekeskustoiminnan ja sen tehtävät, monialainen ja verkostomainen yhteistyö toimii kaikkien perhekeskustoimijoiden kesken, perhekeskusmanuaalia ja Omaperhe.fi-palvelua hyödynnetään palveluohjauksen ja verkostomaisen työskentelyn välineenä kaikissa toimintayksiköissä ja että Hollolaan saadaan fyysinen perhekeskus, joka palvelee kaikkia kuntalaisia/ikäryhmiä.

Hallinto- ja tukipalvelut on ollut aktiivisesti rakentamassa positiivista työnantajamielikuvaa osallistumalla erilaisiin rekrytointitapahtumiin sekä organisoimalla ja toteuttamalla kuukausittain nonstop-sijaishaastatteluita varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen lyhytaikaisiin sijaisuuksiin. Tällä tavoin pyrimme varmistamaan osaavan työvoiman saannin nyt ja tulevaisuudessa.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen hallinto- ja tukipalvelut on osallistunut aktiivisesti palvelualueen ylittävään yhteistyöhön. Olemme osallistuneet erilaisten kuntatasoisten prosessien ja asioiden kehittämiseen muun muassa hyvinvointi- ja osallisuustyöryhmän, ilmastotyöryhmän, tietosuoja- ja turvatyöryhmän, hankintatyöryhmän sekä markkinointi- ja viestintätyöryhmän toimintaan osallistumalla.

Yleisesti ottaen palvelualueen toiminta elää vahvaa muutoksen aikaa ja muutoksilla on laajakantoiset vaikutukset myös hallinto- ja tukipalveluiden toimintaan. Sen vuoksi toimintaa ja järjestelmiä on uudistettu toimijoiden tiiviissä yhteistyössä ja muutoksiin on etsitty ratkaisuja ketterästi/luovien ratkaisuin.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2026

Kustannusten kasvun hallitsemiseksi hallinto- ja tukipalvelut pyrkivät vastaamaan kilpailutuksilla, sopimuksia tarkastelemalla ja toimintaa edelleen kehittämällä. Keskeiseksi tässä nousee muun muassa koululaiskuljetusten edelleen tehostaminen:

- Siirrämme oppilaita erilliskuljetuksesta joukkoliikenteeseen niin paljon kuin mahdollista.
- Suunnittelemme ja optimoimme koululaiskuljetusreittejä / autokiertoja paremmin ja tehokkaammin.
- Hyödynnämme ja jaamme omaa kalustoa yhdessä muiden kuntien kanssa, yhteistyö muun muassa palvelu- ja asiointiliikenteen kanssa, mahdollisuus jakaa kustannuksia, kesäaikana sekä koulujen toiminta-aikana.
- Taksi ja yksinkulkuoikeuksien tarkastelu ja mahdollisuuksien mukaan vähentäminen.
- Mahdollisten odotustuntien käyttö ja kuljetusoppilaiden kävelyttäminen reitin varteen, jolloin vähennetään kotipihasta ja "ovelta" noutoja, ja yksi auto ehtii hakemaan enemmän oppilaita tuntia kohden (taksien käytön vähentäminen)

Vuoden 2026 alkupuolelle ajoittuu henkilökuljetusten kilpailutus. Kilpailutus tulee olla kaikkine vaiheineen valmis 1.8.2026. Lukuvuosi 2026–2027 on tarkoitus kuljetusten osalta käynnistää uudella kilpailutetulla kalustolla/palveluntuottajilla.

Jatkamme vaikuttavien lapsia, nuoria ja perheitä hyödyttävien perhekeskuspalveluiden kehittämistä, huomioiden yhteensovittava toiminta ja johtaminen:

- Perhekeskusmanuaalia ja palvelukarttaa hyödynnetään palveluohjauksen ja verkostomaisen työskentelyn välineenä kaikissa toimintayksiköissä.
- Vahvistetaan ja laajennetaan kohtaamispaikkatoimintaa; kohtaamispaikkatoiminta mahdollistaa osallisuuden, vertaisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksen kaikissa ikäryhmissä osana perhekeskuksen palveluverkostoa. Huolehditaan tarvittavasta tilasuunnittelusta, siihen liittyvästä kokonaisuuden johtamisesta, koordinaatiosta, palveluiden ja toimintojen yhteensovittamisesta sekä osaamisesta; Tarkastellaan erilaisia tilasuunnittelun vaihtoehtoja fyysisen perhekeskuksen toteuttamiseksi.
- Omaperhe.fi (sähköinen perhekeskus) hyötypotentiaalin hyödyntäminen kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi (ennaltaehkäisevä, varhainen tuki).
- Selkiytetään perhekeskuksen tehtäviä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja varmistamiseksi. Vahvistetaan ymmärrystä siitä, että perhekeskuskehittäminen on kaikkien yhteistä työtä; lasten, nuorten, vanhempien, ammattilaisten, johtajien ja päättäjien kumppanuutta. Toteutetaan systemisen toimintamallin koulutuksia henkilöstölle.

Oppimisen tuki uudistuu kaikilla koulutusasteilla. Uudistus toteutetaan vaiheittain. Ensimmäiset esi- ja perusopetusta koskevat muutokset on astunut voimaan 1.8.2025. Muutos edellyttää uusien käytänteiden luomista sekä yhteensovittavaa työtä niin prosessien, järjestelmien kuin ohjeidenkin osalta vielä vuonna 2026. Uudistuksen seurauksena oppilashallintojärjestelmää päivitetään vastaamaan muutoksia. Lukuvuoden 2025–2026 ajan ylläpidämme oppilashallintojärjestelmässä sekä uuden että vanhan lain mukaisia prosesseja.

Muutoksella on merkittävät vaikutukset myös tilastointiin. Koski tulee sisältämään lukuvuoden 2025–2026 ajan rinnakkain sekä vanhan lain mukaiset oppimisen tuen vaiheet lisätietoineen että uuden lain mukaiset oppilaskohtaiset tukitoimet.

Hallinto- ja tukipalveluissa varaudutaan ja valmistellaan sähköisen arkistoinnin käyttöönottoa. Sähköinen arkistointi yleistyy, mutta paperiarkistot ovat vielä kauan osa arkistointia. Valmistaudumme elämään niin sanottua hybridivaihetta, jossa meillä on sekä sähköistä että analogista arkistointia.

Yhteistyössä tietohallintopalveluiden kanssa toteutetaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestelmäuudistusta.

Vastuualueen palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille

Erilaisista toimintaympäristöön kohdistuvien muutosten takia hallinnon palvelukokonaisuuden muutoksiin varaudutaan kulloisenkin tilanteen vaatimalla tavalla, ensisijaisesti hyödyntämällä luovia ratkaisuja ja olemassa olevaa työntekijäresurssia. Keskeisellä sijalla muutoksissa tulee olemaan myös erilaiset oppilashallintojärjestelmiin kohdistuvat järjestelmätekniset ratkaisut, jotka tulee vaatimaan lisätyöpanosta hallintopalveluilta.

Perhekeskuskehittäminen ja sitä kautta osallisuuden vahvistaminen nousevat myös kehittämisen keskiöön. Tarkastellaan ja mahdollistetaan kohtaamisaikatoiminnan kehittäminen ja laajentaminen; erilaiset tilasuunnittelun vaihtoehdot fyysisen perhekeskuksen toteuttamiseksi.

Tämänhetkisen tiedon valossa taloussuunnitelmavuosille sijoittuu Hollola talon toteutus osana keskuskortteleiden kehityssuunnitelmaa. Hollola talo tulee valmistuttuaan yhdistämään kunnan virasto- ja toimitilat. Suunnitelmilla on valmistuttuaan siten vaikutuksia myös koko sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen hallintoon ja sen toimintaan.

Arvio määrärahan jakautumisesta palveluittain

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	4 869	0	0
Toimintakulut	-845 942	-1 147 200	-1 197 300
TOIMINTAKATE	-841 073	-1 147 200	-1 197 300
Wellamo-opisto	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	0	0	0
Toimintakulut	-242 876	-225 200	-248 300
TOIMINTAKATE	-242 876	-225 200	-248 300
Musiikkitoimi	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	0	0	0
Toimintakulut	-129 113	-127 600	-130 200
TOIMINTAKATE	-129 113	-127 600	-130 200
Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hankkeet	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	534 268	607 700	454 000
Toimintakulut	-706 970	-475 100	-454 000
TOIMINTAKATE	-172 702	-132 600	0

Erittely vastuualueen määrärahoissa ja tuloarvioissa huomioon otetuista muutoksista

Muutos	1 000 euroa
Toimintatuotot	
Hanketulojen muutokset	-154
Toimintakulut	
Piipahluksen sisäinen laskutus	-8
Vuokrakustannusten nousu	36
Hankemenojen muutokset	-21
Sisäisten ICT-palvelujen kustannusnousu	4
Sisäisten henkilöstö- ja talouspalveluiden kustannusnousu	7
Järjestelmäasiantuntijan palkka	49

Tuloslaskelma

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Toimintatuotot	539 137	607 700	454 000
Myyntituotot	4 375	7 700	4 000
Maksutuotot	0	0	0
Tuet ja avustukset	529 777	600 000	450 000
Muut toimintatuotot	4 985	0	0
Toimintakulut	-1 924 901	-1 975 100	-2 029 800
Henkilöstökulut	-999 003	-1 198 900	-1 214 500
Palvelujen ostot	-610 461	-402 100	-404 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-35 911	-42 200	-46 300
Avustukset	-129 765	-134 000	-156 700
Muut toimintakulut	-149 762	-197 900	-207 400
TOIMINTAKATE	-1 385 764	-1 367 400	-1 575 800
Rahoitustuotot ja -kulut	-673	0	0
VUOSIKATE	-1 386 437	-1 367 400	-1 575 800
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 386 437	-1 367 400	-1 575 800

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

	TP 2024	TA 2025	TA2026
Wellamo-opisto, opetustunteja	9 377	9 974	9 974

Varhaiskasvatuspalvelut

Vastuutaho: Sanja Pokki, varhaiskasvatuspäällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueella järjestetään varhaiskasvatusta, joka edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti yhteistyössä huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Lähiesihenkilöt vastaavat varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta ja perhepäivähoidosta. Vastuu sisäisestä ja ulkoisesta asiakaspalvelusta, asiakasmaksuista, palveluseteliprosessista, yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta, varhaiskasvatuksen tietovarannosta (VARDA) sekä varhaiskasvatuksen kehittämisestä ja laadunarviointijärjestelmästä (VALSSI) on hallinnossa.

Esiopetus toteutetaan alkuluokkatöinä kouluilla perusopetuksen 1–2 vuosiluokkien kanssa. Kunnallisen varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatus. Avointa varhaiskasvatustoimintaa tarjotaan perheille arkipäivisin neljässä eri kunnan toimipisteessä, ja on osa lapsi- ja perhepalveluiden kohtaamispaikkatoimintaa. Hollolassa järjestetään myös vuorohoitoa, eli yö-, iltaja viikonloppuhoitoa, Salpakankaan päiväkodissa. Lasta voidaan hoitaa myös kotona kotihoidon tuella tai huoltaja voi valita lapselleen yksityisen varhaiskasvatuksen.

Yksityisen varhaiskasvatuksen toimintamuotoja Hollolassa ovat yksityinen päiväkotitoiminta ja perhepäivähoito sekä ryhmäperhepäiväkotitoiminta. Yksityisen varhaiskasvatuksen valvonta ja ohjaus on lakisääteinen tehtävä. Kuluneina vuosina yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnassa on toteutettu hyväksi havaittuja toimintamalleja ja samanaikaisesti on luotu valvontakäytänteitä. Palveluntuottajien kanssa tehtävää yhteistyötä on kehitetty siten, että yksityisen varhaiskasvatuksen ja kunnallisen varhaiskasvatuksen palveluiden taso vastaisivat toisiaan.

Hollolan varhaiskasvatuksessa luontokasvatusta edistetään monin eri tavoin. Monta luontoa-opinpolku suunnitelmaa jalkautetaan arkeen. Suunnitelmien tavoitteena on lisätä lähiympäristön mahdollisuuksien hyödyntämistä opetuksessa, oppimisessa ja leikkiympäristönä sekä kannustaa lapsiryhmiä retkeilemään lähiluonnossa viikoittain lasten ja henkilöstön luontosuhteen vahvistamiseksi. Luonto- ja ympäristökasvatusosaamista on vahvistettu tukemalla ympäristökasvattajien opintoja. Ympäristökasvattajat ovat laatineet materiaali- ja työkalupankkeja työntekijöiden käyttöön ja vievät kestävästi kehitystä eteenpäin omassa yksikössään sekä kehittämisryhmän kautta. Hollolan varhaiskasvatuksessa on luontoryhmä Soramäen päiväkodissa, jossa toimitaan lasten kanssa mahdollisimman paljon ulkona ja päiväkodin pihassa olevassa kodassa. Hämeenkoskella toimii Geopark-päiväkotitoiminta, jossa painotetaan ulkona opettamista, retkitoimintaa sekä lähiympäristön tuntemuksen lisäämistä.

Hollolan varhaiskasvatuksessa on otettu käyttöön keväällä 2024 digitaalinen kansallinen laadunarviointijärjestelmä Valssi. Sen kautta nostetaan kuntakohtaisia vahvuuksia, erilaisia kehityskohteita ja painopisteitä. Valssin tarkoituksena on tukea järjestäjiä ja palveluntuottajia heidän laadunhallinnassaan. Arviointia on toteutettu seudullisilla henkilöstölle, huoltajille ja lapsille suunnatuilla kyselyillä. Seudullinen lapsille suunnattu kysely liitetään Seikkaillen Päijät-Hämeessä peliin.

Vuodesta 2022 vuoteen 2024 varhaiskasvatuksen kokonaiskulut ovat kasvaneet yhteensä n. 15%. Suurin kasvu on tapahtunut vuosien 2022 ja 2023 välillä, kun taas vuoden 2024 kasvu oli maltillisempaa. Kokonaisuudessaan kolmen vuoden aikana varhaiskasvatuksen kustannukset ovat nousseet merkittävästi, mikä on yhtenevä valtakunnallisen kustannusnousun kanssa. Tämä on johtunut muun muassa osallistumisasteen ja alle 3-vuotiaiden osallistumismäärän kasvusta, henkilöstörakenteen muutoksista, palkkakulujen kasvusta ja asiakasmaksulain vaikutuksista. Varhaiskasvatusmaksuista kertyvä tuotto on laskenut merkittävästi viime vuosien aikana. Tuottoja ovat laskeneet hallituksen tekemät muutokset, sekä joka toinen vuosi tapahtuva indeksitarkastus, jotka ovat muuttaneet tuloarvoja. Viimeisin indeksitarkastus oli vuonna 2024 ja seuraava indeksitarkastus on vuonna 2026.

Varhaiskasvatuksen palvelusetelisääntökirja on päivitetty 1.8.2024 alkaen. Palvelusetelin perushinnan korotukset vuosina 2023 ja 2024 ovat nostaneet palvelusetelikustannuksia ja lisäksi tulorajamuutoksiin perustuvat asiakasmaksujen huojennukset ovat kasvattaneet kunnan tuottajalle maksamaa osuutta. Palveluseteliin on valmisteilla laki, jonka on suunniteltu astuvan voimaan tammikuussa 2026. Palvelusetelilailla ennakoidaan olevan vaikutuksia niin prosesseihin kuin kustannuksiinkin. Kuntalisää korotettiin 1.2.2024 alkaen. Toistaiseksi sen vaikutus ei ole ollut merkittävä, mutta yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta seurataan jatkuvasti.

Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrään vaikuttavat alle kouluikäisten lasten määrän kehitys Hollolassa sekä lapsiperheiden muuttaminen. Laissa säädetään subjektiivisesta oikeudesta varhaiskasvatukseen. Erityisesti alle 3-vuotiaiden osuus on kasvanut viime vuosien aikana. Hollolassa varhaiskasvatusikäisistä lapsista yli 80 prosenttia onkin varhaiskasvatuksessa, mikä on valtakunnallisesti korkea osallistumisaste. Tulevina vuosina lasten määrä on ennusteiden mukaan laskeva tarkasteltaessa valtakunnallista syntyvyyden alenemisen kehitystä. Syntyvyyden alenema ei vielä näy merkittävästi varhaiskasvatuksessa, koska yhä useampi lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen. Tämä haastaa varhaiskasvatuspaikkojen määrän tarpeen arviointia tulevaisuudessa. Syksyllä 2025 on käynnistetty koko varhaiskasvatusta koskeva palvelutarvekartoitus.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2026

1.8.2025 tuli voimaan oppimisen tuen uudistus esi- ja perusopetukseen. Lisäksi uusi palvelusetelilaki on suunniteltu astuvan voimaan tammikuussa 2026 ja samanaikaisesti on suunnitteilla varhaiskasvatuslain muutos, jossa yksityisen varhaiskasvatuksen osalta siirrytään lupamenettelystä rekisteröintimenettelyyn. Seuraavien vuosien aikana nähdään, millaisia vaikutuksia lakimuutoksilla tulee olemaan.

Yksi varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyvä haaste on kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien rekrytointi ja saatavuus. Kelpoisten opettajien puute heikentää pedagogisten tavoitteiden saavuttamista ja kuormittaa henkilöstöä. Saatavuuteen on pyritty vaikuttamaan muun muassa parantamalla varhaiskasvatuksen opettajien palkkausta ja kiinnittämällä huomiota pitovoimatekijöihin. Henkilöstön kuormittavuuteen vastataan työnohjauksella. Työhyvinvointia lisätään mahdollistamalla erilaisia koulutusmahdollisuuksia ja –polkuja. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osallistumisen tukemista varhaiskasvatuksen sosionomin opintoihin jatketaan Hollolassa. Valtakunnalliseen henkilöstörakenteen muutokseen liittyen varhaiskasvatuksen lastenhoitajien tehtäviä vaihdetaan vuosittain sosionomin tehtäviksi.

Avoin varhaiskasvatus on merkittävä osa Hollolan lapsiperheiden kohtaamispaikkaverkostoa ja vakiinnuttanut paikkansa siinä. Lapsi- ja perhepalveluiden kehittämiseen liittyy avoimen varhaiskasvatustoiminnan kehittäminen ja sitä vahvistettiin vuonna 2024 toisella avoimen varhaiskasvatuksen opettajalla. Toimintamuotoa ja sen resurssointia osana perhekeskustoimintaa arvioitiin vuonna 2025. Avoimen varhaiskasvatuksen kävijämäärä on kasvusuuntainen jokaisella toimipisteellä. Toiminta on tavoittanut vuonna 2025 viikon aikana keskimäärin noin 60 kävijää. Toiminta on pedagogisesti suunniteltua ja sitä voidaan muokata joustavasti tarpeita vastaavaksi.

Toimintakauden 2025-26 aikana vahvistetaan vasuosaamista pedagogisilla porinoilla ja koulutuksella sekä sen rinnalla kehitetään edelleen digiosaamista ja leikkiä keskeisenä työtapana. Digipedagogiikalla ja työntekijöiden digiosaamisen kehittymisellä vahvistetaan lasten monilukutaitoa ja juurrutetaan uudet lukutaidot osaksi kokopäiväpedagogiikkaa. Leikkiympäristöjen rakentaminen vahvistaa lapsen osallisuutta ja lapselle ominaista tapaa oppia sekä aikuiselle oman toiminnan suunnittelua ja tavoitteiden asettamista.

Vastuualueen palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille

Lapsimäärien on ennustettu vähenevän, mutta vähennys ei näyty suoraan varhaiskasvatuksen käyttäjämäärässä. Vuonna 2023 perustettiin Koulurinteen noin 30 paikkainen päiväkotitoiminta, jolla on tilapäisesti vastattu kasvaneeseen paikkatarpeeseen. Tulevaisuudessa tulee tarkastella varhaiskasvatuksen palveluvaihtoehtoja ja rakennetta suhteessa muuttuviin lapsimääriin ja perheiden tarpeisiin.

Varhaiskasvatuksen henkilöstöstä kahdella kolmesta tulee olla vuoteen 2030 mennessä varhaiskasvatuslain mukainen korkeakoulututkinto. Henkilöstörakenteen siirtymäaika on meneillään, joka huomioidaan kelpoisen henkilöstön rekrytoinnissa. Kelpoisen henkilöstön rekrytoinnin onnistuessa saadaan vahvistettua tasalaatuisia ja yhdenvertaista pedagogiikkaa.

Yleinen kustannusten nousu näkyy koko varhaiskasvatuksen kulurakenteessa ja haastaa meitä seuraavina vuosina. Maksutuotot vähenevät ja hintatason nousu näkyy muun muassa materiaalien ja palveluiden ostoissa. Henkilöstökuluissa näyttäytyvät alle 3-vuotiaiden osuuden kasvu, tuen resurssointi, lasten pidentyneet hoitoajat ja loma-aikojen varhaiskasvatuksen tarve sekä niistä johtuvat yksikköjen laajentuneet aukioloajat. Nämä haastavat varhaiskasvatuksen asetuksen mukaisen henkilöstömitoituksen riittävyyttä.

Varhaiskasvatukseen kohdistuu lisäksi vuosittain useita erilaisia muutoksia kuten lakien, asetusten ja ohjaavien asiakirjojen muutokset. Varhaiskasvatuksessa tietojärjestelmiin kohdistuva iso muutos on vuonna 2023 alkanut vaiheittainen siirtyminen varhaiskasvatuksen tietojärjestelmä Efficasta Edlevoon, mikä tulee jatkumaan vielä seuraaville vuosille.

Arvio määrärahan jakautumisesta palveluittain

Varhaiskasvatus	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	690 175	725 000	655 200
Toimintakulut	-13 896 978	-14 357 700	-14 664 000
TOIMINTAKATE	-13 206 803	-13 632 700	-14 008 800
Perhepäivähoito	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	23 111	50 000	22 200
Toimintakulut	-410 554	-385 400	-661 700
TOIMINTAKATE	-387 443	-335 400	-639 500
Esiopetuksen täydentävä varhaiskasvatus	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	121 262	159 000	116 700
Toimintakulut	-1 366 447	-1 408 100	-1 383 200
TOIMINTAKATE	-1 245 185	-1 249 100	-1 266 500
Esiopetus	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	34 791	27 000	44 800
Toimintakulut	-2 685 307	-2 461 800	-2 585 800
TOIMINTAKATE	-2 650 516	-2 434 800	-2 541 000

Erittely vastuualueen määrärahoissa ja tuloarvioissa huomioon otetutuista muutoksista

Muutos	1 000 euroa
Toimintatuotot	
Hoitopäivämaksujen vähennys	-140
Kotikuntakorvaustulojen kasvu	17
Toimintakulut	
Vuokrakustannusten vähennys	-295
Siivouskustannusten vähennys	-30
Ateriakustannusten kasvu	90
Palvelusetelien lisäys	131
Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen sekä yksityisen hoidon tuen kunnallisen vähennys	-109
Sisäisten ICT-palvelujen kustannusnousu	35
Sisäisten henkilöstö- ja talouspalveluiden kustannusnousu	280

Tuloslaskelma

	TP 2024	TA 2025	TA2026
Varhaiskasvatuspalvelut			
Toimintatuotot	869 339	961 000	838 900
Myyntituotot	244 239	211 000	228 800
Maksutuotot	622 617	750 000	610 100
Tuet ja avustukset	1 582	0	0
Muut toimintatuotot	902	0	0
Toimintakulut	-18 359 287	-18 613 000	-19 294 700
Henkilöstökulut	-10 859 343	-10 889 400	-11 478 600
Palvelujen ostot	-3 907 330	-4 190 100	-4 688 400
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-116 804	-138 700	-138 600
Avustukset	-1 101 641	-1 199 700	-1 090 800
Muut toimintakulut	-2 374 168	-2 185 100	-1 898 300
TOIMINTAKATE	-17 489 948	-17 652 000	-18 455 800
Rahoitustuotot ja -kulut	-231	0	0
VUOSIKATE	-17 490 179	-17 652 000	-18 455 800
Poistot ja arvonalentumiset	-4 893	-10 000	-11 000
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-17 495 072	-17 662 000	-18 466 800

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

	TP 2024	TA 2025	TA 2026
0–6 vuoden ikäluokka yhteensä31.12	1 311	1 350	1 300
Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen osallistumisaste %			81 %
- joista kunnan tuottamassa päiväkotihoidossa	608	620	600
- joista kunnan tuottamassa perhepäivähoidossa	19	24	20
- joista kunnan tukemassa yksityisessä päivähoidossa	161	159	143
o palvelusetelillä	104	100	90
o yksityisen hoidon tuella	54	55	50
o ostopalveluna (ruotsinkielinen)	3	4	3
- joista esiopetuksessa	209	210	201
o ostopalveluna (ruotsinkielinen)			-
- joista esiopetuksen lisäksi päivähoidossa	176	175	170
o ostopalveluna (ruotsinkielinen)			-
Kotihoidon tuki			
- Tuen saajia, keskimäärin / vuosi	185	195	180
- Lapsia tuen piirissä, keskimäärin / vuosi	234	250	225
- Kotihoidon tuki / tuensaaja / vuosi	4 270	4 254	3 970

Perusopetuspalvelut

Vastuutaho: Sanna Plit-Rehula, perusopetuksen rehtori; Minna Tsutsunen, erityisopetuksen rehtori; Anssi Vidman, perusopetuksen rehtori

Vastuualuepäällikön katsaus

Perusopetus tukee oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäsenenä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden ja se on maksutonta. Peruskoulussa on vuosiluokat 1–9, ja se on tarkoitettu koko 7–16-vuotiaiden ikäluokalle. Esiopetus toteutetaan varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyönä alkuluokkatoimintana kouluilla perusopetuksen 1–2 vuosiluokkien kanssa. Kouluilla järjestetään myös perusopetuslain mukaista koululaisten iltapäivätoimintaa.

Oppivelvollisuuden jatkuminen 18 ikävuoteen asti aiheuttaa kunnalle valvontavastuun oppivelvollisuuden toteutumisen seurannasta. Valvontavastuun myötä on perusopetuksessa tehty vuosittain joitakin opiskelupaikan osoittamisia toisen asteen opintoihin.

Hollolassa palvelualue on jaettu Eteläiseen ja Pohjoiseen palvelualueeseen. Eteläisellä palvelualueella on kolme koulua ja Pohjoisella palvelualueella viisi koulua, joista Paimelan koulu toimii lukuvuodet 2025–2026 ja 2026–2027 Kalliolan koulun tiloissa. Kouluista Heinsuon ja Salpakankaan koulut ovat yhtenäiskouluja. Vaativaa erityisopetusta annetaan koko kuntaa palvelevassa Kankaan erityiskoulussa vuosiluokilla 0–9.

Palvelualueella seurataan Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen sekä muiden tahojen kehittämishankkeita ja pyritään niihin hankkeisiin, jotka palvelevat palvelualueen omaa toimintaa. Kehittämishankkeiden avulla pyritään löytämään uusia toimintamalleja tukemaan toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia.

Oppimisen tuen lakiuudistus tuli voimaan 1.8.2025. Lakiuudistus edellytti tuen järjestämiseen lisäresursointia, joka tuottaa lisärahoitusta oppilaskohtaisissa valtionosuuksissa. Hollolassa lisäresurssi on huomioitu lukuvuoden 2025–2026 opetusjärjestelyissä ja otetaan huomioon myös lukuvuonna 2026–2027. Lisäresurssina opetusryhmiin on ohjattu resurssiopettajia tukemaan lakiuudistuksen velvoitteita.

1.8.2025 astui voimaan myös mobiililaitteiden käyttöä koulupäivän aikana rajoittava lainsäädäntö. Muutoksella pyritään saamaan aikaan positiivisia vaikutuksia oppitunneilla keskittymiseen ja parannetaan koulujen työrauhaa. Sääntöjen selkiyttämällä lisätään myös oppilaiden yhdenvertaisuutta. Lakimuutoksen seurauksena kaikki Hollolan koulut ovat päivittäneet järjestyssääntönsä alkaen 1.8.2025.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2026

Erilaiset perusopetusta koskevat ulkoapäin tulleet muutokset aiheuttavat epävarmuutta perusopetuspalveluiden järjestämispaikkojen ja opetustilojen osalta vuoden 2026 aikana. Kankaan koulun koulupalo 10.8.2025 aiheuttaa tarpeen käynnistää Kankaan koulun tila- ja hankesuunnittelu sekä hankkeen toteutus. Paimelan koulun jatkosta tullaan päättämään syksyn 2025 aikana ja tämä saattaa aiheuttaa muutoksia opetuksen järjestämiseen Vesikansan alueella. Syksyllä 2025 on käynnistetty koko perusopetusta koskeva palvelutarvekartoitus, joka saattaa aiheuttaa uudelleenjärjestelyjä palveluverkossa.

Perusopetus osallistuu edelleen aktiivisesti Päijät-Hämeen seudullisiin perusopetuksen kehittämis- ja yhteistyöryhmiin. Perusopetuksella on edustus seuraavissa seudullisissa kehittämis- ja yhteistyöryhmissä: Seudullinen sivistysjohtajien ohjausryhmä, Opetussuunnitelman kehittämisryhmä (OPS), Opiskeluhuollon ja oppimisen tuen ryhmä (OOT), ARVO-kehittämisryhmä, Digikehittämisryhmä, Opiskeluhuollon alueellinen yhteistyöryhmä, Salpausselkä Geopark -ympäristökasvatustyöryhmä ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston Sivistystoimen turvallisuutta edistävä työryhmä (SIVTURVA).

Lukutaitotyö integroidaan lukuvuonna 2025–2026 osaksi koulujen monialaisia oppimiskokonaisuuksia tukemaan Kansallisen lukutaitostrategian 2030 tavoitteita sekä kunnan tulevaa lukutaitotyön toimenpideohjelmaa. Lukutaito ja monilukutaito nähdään perustaitona, joka liittyy olennaisesti kaikkeen oppimiseen kaikissa oppiaineissa ja eri oppimisympäristöissä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden valmiuksia lukea, tulkita ja tuottaa erilaisia tekstejä sekä kehittää kriittistä ajattelua ja vastuullista osallistumista nykypäivän monimuotoisessa mediaympäristössä. Kouluissa toteutettavien monialaisten oppimiskokonaisuuksien yhteydessä vahvistetaan lukutaitotyötä luokkakohtaisilla teemoilla.

Turvallinen koulupäivä Päijät-Hämeessä on seudullinen yhteistyöhanke, jonka tarkoituksena on laatia kiusaamisen ja väkivallan ehkäisemisen toimintakulttuurin malli, joka on tarkoitus ottaa käyttöön kaikissa Päijät-Hämeen kouluissa 1.8.2026 alkaen.

Kaikilla Hollolan vuosiluokkien 3–9 oppilailla on käytössään henkilökohtainen digilaite. Vuosiluokkien 3–6 oppilaille on hankittu tablet-laitteet ja vuosiluokkien 7–9 oppilaille kannettava tietokone. Digitaalisuutta opetuksessa tuetaan lisäksi tutortoiminnan ja teknologialainaamon avulla.

Perusopetus on mukana Opetusministeriön ja aluehallintoviraston erilaisissa hankkeissa. Vuoden 2026 aikana jatkuvat seuraavat hankkeet: Koulutuksen laadun parantaminen sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tasa-arvon edistäminen Hollolassa 2024–2027, Koulun kerhotoiminnan kehittäminen sekä Liikunnan iloa ja riemua Hollolaan. Perusopetuksessa seurataan aktiivisesti avautuvia hankkeita ja niitä haetaan, mikäli niiden katsotaan palvelevan perusopetuksen kehittämistyötä.

Kaikissa kouluissa on käytössä osana sitouttavaa kouluyhteistyötä Päijät-Hämeen kuntien yhteinen poissaoloihin puuttumisen malli. Mallin avulla puututaan poissaoloihin, poissaoloista ilmoitetaan huoltajille ja tarvittaessa tehdään tukitoimia. Näin pyritään omalta osaltaan sitouttamaan oppilaita kouluun ja kouluyhteisöön. Poissaolojen valvonnassa käytetään kansallisia poissaololuokituksia. Näiden luokitusten avulla saadaan kansallista vertailutietoja poissaoloista ja kouluun kiinnittymisestä entistä tarkemmin.

Kouluun sitouttamista ja koulupudokkuuden ehkäisemistä varten kahdessa yhtenäiskouluissa toimii jo aiemmin vakinaistettu Veturi-luokkatoiminta. Määräaikaisena toiminut Vaihde-ryhmä on vakiinnutettu vuoden 2025 aikana. Vaihde-luokka tarjoaa turvallisen kouluun kiinnittymisen ja sitoutumisen niille oppilaille, joiden kouluhistoria ja koulupolku on ollut aikaisemmin hajanainen.

Oppilaiden osallisuustyöhön liittyy lasten parlamentin ja 9. luokkalaisten vaikuttamispäivän lisäksi Erätauko-menetelmästä kehitetyn Skidi-dialogin käyttö. Tätä menetelmää voidaan hyödyntää monissa eri tilanteissa, joissa lapsen ääni saadaan kuulumaan heitä koskevista asioista. Vastuualueelle koulutetaan Erätauko-keskustelumenetelmän osaajia.

Vastuualueen palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille

Koulupudokkuuden ennaltaehkäisyyn ja torjumiseen kiinnitetään myös jatkossa erityistä huomiota ja tehdään tarvittavia kehittämistoimenpiteitä. Digikehittäminen opetustyössä ja sähköisen asioinnin lisääminen jatkuu. Päätökset palveluverkon muutoksista aiheuttavat vaikeasti ennakoitavissa olevia uudelleenjärjestelyjä palvelujen järjestämisen suhteen. Kunnan osallisuustyö ja sen kehittäminen vastuualueella jatkuvat hyvinvointisuunnitelman mukaisesti. Kelpoisen erityisopetushenkilöstön rekrytointihaasteisiin kiinnitetään edelleen erityistä huomiota ja lisätään markkinointia muihinkin rekrytointeihin.

Arvio määrärahan jakautumisesta palveluittain

Perusopetus yhteiset palvelut	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	1 641 031	1 363 000	1 469 700
Toimintakulut	-8 628 253	-8 048 100	-8 774 200
TOIMINTAKATE	-6 987 222	-6 685 100	-7 304 500
Pohjoinen perusopetus	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	0	0	0
Toimintakulut	-12 548 592	-12 982 600	-11 877 700
TOIMINTAKATE	-12 548 592	-12 982 600	-11 877 700
Eteläinen perusopetus	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	0	0	0
Toimintakulut	-8 929 092	-8 713 700	-9 528 500
TOIMINTAKATE	-8 929 092	-8 713 700	-9 528 500
Kankaan koulu	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	383 699	133 500	124 500
Toimintakulut	-2 573 802	-3 041 600	-3 432 700
TOIMINTAKATE	-2 190 102	-2 908 100	-3 308 200
IP-toiminta	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	157 675	162 000	143 500
Toimintakulut	-857 239	-906 800	-805 900
TOIMINTAKATE	-699 564	-744 800	-662 400

Erittely vastuualueen määrärahoissa ja tuloarvioissa huomioon otetuista muutoksista

Muutos	1 000 euroa
Toimintatuotot	
Kotikuntakorvaustulojen lisäys	115
Toimintakulut	
Vuokrakustannusten vähennys	-348
IT-laitteiden vuokrakustannusten kasvu	30
Siivouskustannusten vähennys	-93
Ateriakustannusten vähennys	-73
Kotikuntakorvausmenojen kasvu	77
Uimahallikuljetuksien vähentyminen	-43
Sisäisten ICT-palvelujen kustannusnousu	132
Sisäisten henkilöstö- ja talouspalveluiden kustannusnousu	426

Tuloslaskelma

	TP 2024	TA 2025	TA2026
Perusopetuspalvelut			
Toimintatuotot	2 182 405	1 658 500	1 737 700
Myyntituotot	1 959 230	1 456 000	1 535 700
Maksutuotot	165 175	150 000	149 500
Tuet ja avustukset	24 094	18 500	18 500
Muut toimintatuotot	33 906	34 000	34 000
Toimintakulut	-33 536 977	-33 692 800	-34 419 000
Henkilöstökulut	-15 808 915	-16 092 800	-16 902 600
Palvelujen ostot	-10 113 123	-9 728 000	-10 013 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-672 454	-693 000	-667 500
Muut toimintakulut	-6 941 986	-7 179 000	-6 835 000
TOIMINTAKATE	-31 354 572	-32 034 300	-32 681 300
Rahoitustuotot ja -kulut	-223	0	0
VUOSIKATE	-31 354 795	-32 034 300	-32 681 300
Poistot ja arvonalentumiset	-20 214	-30 000	-17 500
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-31 375 009	-32 064 300	-32 698 800

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Lapsia perusopetuksessa	2 349	2 360	2 260
Lapsia koululaisten iltapäivätoiminnassa	190	209	180
Pidennettyjen oppivelvollisten määrä	35	32	33
Oppilaskohtaista tukea saavien oppilasmäärä			500
Oppilaiden poissaolojen määrä			alle 115 000 tuntia
Vaille jatko-opintopaikkaa jääneiden määrä			-
Oppilaiden määrä, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista			22 %

Vapaa-aikapalvelut

Vastuutaho: Lassi Puodinketo, vapaa-aikapäällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut tarjoavat tekemistä ja toimintaa vapaa-ajalla, tukea työelämän alkutaipaleella ja apua haastavissa elämäntilanteissa Hollolassa nuorisotyö näkyy vahvasti myös perusopetuksen arjessa. Keskeiset toimintamallit ovat etsivä nuorisotyö ja kouluilla tehtävä nuorisotyö. Kaikessa toiminnassa pyritään saumattomaan lapsen ja nuoren kasvua tukevaan toimintaan. Toimintakaudella 2026 panostetaan tehostetun nuorisotyön kehittämiseen sekä avoimen tilatoiminnan kehittämiseen Keskuskadun uusissa nuorisotiloissa.

Kirjastopalvelut

Hollolan kirjasto kuuluu Päijät-Hämeen Lastukirjastoihin. Toimintaa järjestetään pääkirjastolla Salpakankaalla sekä kahdella sivukirjastolla Kalliolassa ja Hämeenkoskella sekä kirjastoautolla. Kirjastossa on tarjolla lehtiä, kirjoja, musiikkia, elokuvia ja muita aineistoja, joihin voi tutustua paikan päällä tai lainata kotiin. Kirjaston tiloissa voi opiskella, harrastaa ja oleskella. Siellä järjestetään myös opastuksia, neuvontaa, tapahtumia ja näyttelyitä. Yhteisöllinen kirjasto Salpakankaalla on monien yhdistysten keskeinen toimintaympäristö tarjoten erilaisia kokous- ja seminaaritiloja kuntalaisten käyttöön.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut järjestävät monipuolisia liikuntamahdollisuuksia, ohjattua liikuntaa ja terveysneuvontaa kuntalaisille. Liikuntapalveluiden liikuntakalenteri liikuttaa satoja kuntalaisia viikoittain liikuntatreffeillä, ohjatuilla ryhmäliikuntatunneilla, liikkumisen tukea tarjoavissa matalan kynnyksen kuntosaliryhmissä. Liikuntapalvelut pyrkivät aktiivisesti toimintakauden aikana mukauttamaan tarjontaansa vastaamaan kuntalaisten toiveita ja erityistarpeita.

Kulttuuripalvelut

Kulttuurista työtä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä useiden eri kunnan yksiköiden sekä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa. Kulttuuripalvelut koordinoivat Hollolan kunnan kulttuurikasvatusohjelman toteutumista perusopetuksessa, lasten kulttuurikeskus Efektin toimintaa sekä harrastamisen Suomen mallin mukaisen toiminnan järjestämistä Hollolassa. Kulttuuripalvelut toimivat keskeisenä tapahtumatuotantoa organisoivana ja toteuttavana toimijana yhteistyössä muiden palvelualueiden ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Piipahlus

Asiointipiste Piipahlus on Hollolan kunnan asiakaspalvelupiste, jossa annetaan yleisneuvontaa kunnan toimintaan liittyen. Piipahlus sijaitsee Hollolan kunnan pääkirjaston tiloissa. Asiointipisteessä voi hoitaa kunnan ja muiden toimijoiden palveluihin liittyviä asioita. Asiointipiste on myös eri palveluiden ja tapahtumien tietopankki ja palvelupisteestä voi hakea ja sinne voi palauttaa eri palveluihin liittyviä lomakkeita. Asiointipisteen palveluneuvojat hoitavat myös Kelan avustavia asiakaspalvelutehtäviä (yleisneuvonta, esitteiden jako, lomakkeiden jako ja vastaanotto).

Hyvinvoinnin koordinointi ja osallisuus

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan keskeisiä tehtäviä ja työtä toteutetaan kunnan kaikilla palvelualueilla. Työ koostuu erilaisista tehtävistä, joiden tavoitteena on muun muassa kuntalaisten terveyden, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn lisääminen, sairauksien ennaltaehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen. Hyte-työn toteutumisesta vastaa kunnan hyvinvointikoordinaattori yhteistyössä osallisuuskoordinaattorin kanssa. Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen tiimissä työskentelee myös senioriohjaaja, joka tarjoaa neuvontaa ja opastuspalveluita kunnan ikäihmisille, sekä kehittää senioripalveluita ja niiden saatavuutta Hollolassa.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2026

Yksi merkittävimmistä vapaa-aikapalveluiden palvelukokonaisuuteen vaikuttavista asioista vuoden 2026 aikana on Hollolan uimahallin remontin valmistuminen ja uusien tilojen avautuminen kuntalaisten käyttöön heti alkuvuodesta. Liikuntapalveluiden toimintaan vaikutus on merkittävä, sillä samaan aikaan kun vesiliikuntamahdollisuudet palaavat normaalille tasolle, niin remontin aikana järjestettyjen ohjattujen liikuntaryhmien määrä luonnollisesti laskee, kun henkilöstön tehtävät palautuvat normaaleiksi. Lähes kaksi vuotta kestäneen remontin aikana liikuntapalvelut on onnistunut erinomaisesti kehittämään vesiliikuntapalveluita korvaavia ryhmäliikuntamuotoja, jotka ovat remonttijaksolla muotoutuneet erittäin tärkeäksi palveluksi iäkkäämmille kuntalaisille. Uimahallin kahvilan ja lipunmyyntipalveluiden toteutus on ollut kunnan omaa toimintaa vuodesta 2021 lähtien. Nuorten työpaja Osuman työkokeilu- ja palkkatukipisteinä toiminut toiminta aloittaa, valtakunnallisestikin tarkasteltuna mielenkiintoisen osatutkintasuorituksia tarjoavan oppisopimustoiminnan, jossa saadaan uimahallin lipunmyynti- ja kahvilapalveluiden lisäksi tarjottua nuorille aivan uudenlainen portti opiskeluihin ja työelämään suuntautumiselle. Oppisopimustoiminta korvaa näin ollen vanhan palkkatukijärjestelmämuotoisen toiminnan. Tähän uudenlaiseen palveluun on käyttötaloudessa vuodelle 2026 varattu 90 000 euroa. Tuolla määrärahalla on vuosittain tarkoitus työllistää oppisopimussopimuksilla n. 10 – 15 henkeä töihin uimahallin kahvioon ja lipunmyyntipisteeseen.

Kunnan hyvinvointityö jatkaa edelleen kuntalaisten osallisuuden kehittämistä. Seniorityöhön saadut resurssit on otettu tehokkaasti käyttöön ja vuoden 2026 aikana on tarkoitus ottaa käyttöön uusia tapoja aktivoida iäkkäämpiä kuntalaisia. Aktivointi on osin senioriohjaajan järjestämää ohjattua toimintaa, joka sisältää muun muassa opastettuja retkiä, neuvontapalvelua, mutta uutena vuoden 2025 puolella käyttöön otettua vertaistukitoimintaa kehitetään aktiivisesti, jolla pyritään vahvistamaan kuntalaisten omaa toimijuutta arjen aktivoinnissa.

Nuorisopalveluilla merkittävimmät muutokset ovat uusien nuorisotilojen avautuminen vuoden 2025 lopussa, sekä uuden nuorisopalveluiden lähiesihenkilön tehtävän täyttäminen loppuvuodesta 2025. Vuoden 2026 aikana uusi lähiesihenkilö tutustuu nuorisopalveluiden nykytilanteeseen ja aloittaa tarveperusteisen kehittämistyön yhteistyössä vapaa-aikapäällikön kanssa. Hollolan kunnan nuorisopalvelut on viime vuosina ollut aktiivinen toimija seudullisessa nuorisotyön kehittämisryhmässä. Vuodelle 2026 on seudullisesti koordinoituun kehittämistyöhön tavoitteiksi kirjattu muun muassa tehostetun nuorisotyön tunnistaminen ja kehittäminen sekä toisen asteen oppilaitosten kanssa tehtävä oppilaitostyön kehittäminen. Kouluissa tehtävä nuorisotyö sekä avoin tilatyö, Salpakankaalla, Hämeenkoskella ja Kalliolassa ovat kunnassa tehtävän nuorisotyön perustyytö, jonka lisäksi vuodelle 2026 on suunnitteilla kaksi kansainvälistä nuorisovaihtoa, joista toinen toteutetaan Hollolassa ja toinen Italiassa. Nuorisopalvelut saavat vuosittain jatkuvaluonteista hankerahoitusta aluehallintovirastolta etsivän nuorisotyön toteuttamiseen sekä harrastustoiminnan rahoitusta loma-aikojen päiväleiritoiminnan toteuttamiseen. Kansainvälisten nuorisotyön hankkeiden hakuihin osallistutaan tarpeen mukaan.

Palvelupiste Piipahluksen toimintojen toteuttamisessa on vuoden 2026 aikana ilmeinen sopeuttamistarve, kun kevään aikana eläköitymisen kautta Piipahluksen henkilöstömäärä laskee kolmesta henkilötyövuodesta kahteen. Tämä tarkoittaa sitä, että Piipahluksen palveluissa tehdään muutoksia, joilla tulee olemaan vaikutus muun muassa Piipahluksen aukioloaikoihin. Piipahlus hoitaa entiseen tapaan keskitetysti kunnan kaikkien palvelualueiden asiakaspalvelukontakteja ja palveluohjausta sekä kunnan chat-palvelun päivystystä. Jotta tuota palvelupakettia ei jouduta pienentämään tarkoittaa se ensisijaisesti sitä, että Piipahluksen aukioloaikoja tullaan pienentämään. Näin varmistetaan se, että henkilöstömäärän vähenemisellä olisi mahdollisimman pienet vaikutukset palveluiden saatavuuteen. Piipahluksessa hallinnoidaan myös kunnan tilavuokrausta. Kunnassa toimiville yhdistyksille, seuroille ja yksityishenkilöille tarjotaan maksuttomasti käyttöön useita erilaisia tiloja. Perusopetuksen palveluverkon pienentyessä on odotettavaa, että vuoden 2026 aikana kunnan vakiovuorojen jaosta tulee entistä tiukempi kokonaisuus. Tähän merkittävimmin vaikuttavat asiat ovat vuonna 2025 lakkautettujen Tiilikankaan ja Paimelan koulujen liikuntasalien poistuminen varattavista tiloista. Uimahallin monitoimisalin palautuminen varattavaksi tilaksi tuo pientä helpotusta asiaan, mutta monille palloilulajeille kyseinen sali ei kelpaa harjoitustilaksi.

Kulttuuripalvelut jatkavat laaja-alaista kulttuurityön kehittämistä Hollolassa myös vuonna 2026. Merkittävimpiä hankkeita on harrastamisen Suomen malli, jonka toteuttamista kaikissa Hollolan kouluissa jatketaan hankerahoituksen turvin myös vuonna 2026 sekä Hollolan kunnan kulttuurikasvatusohjelman toimintojen organisointi esi- ja perusopetuksen oppilaille lukuvuoden aikana. Tapahtumajärjestäminen, uusien tapahtumien ja toiminnan kehittäminen yhteistyössä kunnassa toimivien kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on aktiivista ja aikaan ja ilmiöihin reagoivaa. Suurimmat yksittäiset tapahtumat vuoden 2026 aikana ovat Hyvä Fiilis-tapahtuma toukokuussa, Järvien Sävelet -musiikkitapahtuma Pikku-Tilijärven rannalla kesäkuussa, Hollola-päivä elokuussa sekä kunnan itsenäisyyspäivän juhlallisuudet joulukuussa. Tämän lisäksi kulttuuripalvelut tuottavat useita pienempiä tapahtumia kuntalaisille Pääkirjastolla ja Kalliolan kirjastolla. Kulttuuripalvelut hallinnoivat kunnan museokokoelmia ja ovat keskeinen toimija muun muassa Hämeenkosken kotiseutumuseon ylläpidon koordinoinnissa. Vuoden 2026 aikana toteutetaan merkittäviä perusrakennuksia museon rakennusinfraan yhteistyössä Hollolan tilapalveluiden kanssa.

Vastuualueen palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille

Vapaa-aikapalvelut kehittävät palvelutarjontaa aktiivisesti kouluttamalla henkilöstöä sekä hakemalla ulkopuolista rahoitusta erilaisista rahoitushauista. Toteutuvista peruskorjauksista, lakimuutoksista tai muista force majeure -syistä aiheutuviin palvelukokonaisuuden muutoksiin varaudutaan tilanteen vaatimalla tavalla, ensisijaisesti olemassa olevaa työntekijäresurssia ja heidän tehtävänsä päivittäen.

Arvio määrärahan jakautumisesta palveluittain

Kirjastopalvelut	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	33 307	40 400	32 400
Toimintakulut	-941 596	-1 025 500	-1 080 800
TOIMINTAKATE	-908 290	-985 100	-1 048 400
Kulttuuripalvelut	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	2 646	1 500	1 500
Toimintakulut	-174 401	-186 500	-417 800
TOIMINTAKATE	-171 754	-185 000	-416 300
Liikuntapalvelut	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	251 135	20 000	521 500
Toimintakulut	-1 678 493	-1 380 300	-2 532 100
TOIMINTAKATE	-1 427 358	-1 360 300	-2 010 600
Asiointipiste Piipahlus	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	83 291	156 500	140 600
Toimintakulut	-154 576	-156 500	-140 600
TOIMINTAKATE	-71 285	0	0
Hyvinvoinnin koordinointi	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	0	0	2 500
Toimintakulut	-77 590	-81 700	-140 500
TOIMINTAKATE	-77 590	-81 700	-138 000

Vapaa-aikapalvelujen yhteiset palvelut	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	600	0	0
Toimintakulut	-323 721	-317 500	-376 000
TOIMINTAKATE	-323 121	-317 500	-376 000
Nuorisopalvelut	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	73 661	71 100	117 100
Toimintakulut	-623 577	-480 700	-876 000
TOIMINTAKATE	-549 916	-409 600	-758 900

Erittely vastuualueen määrärahoissa ja tuloarvioissa huomioon otetuista muutoksista

Muutos	1 000 euroa
Toimintatuotot	
Uimahallin lipputulot	400
Uimahallin kahvilamyynti	40
Uimahallin tilojen vuokraustulot	16
Toimintakulut	
Uimahallin vuokran lisäys	1 094
Uimahallin kahvion elintarvike- ja henkilöstökustannusten lisäys	111
Uimahallin siivouskustannus	171
Vuokrakustannusten vähennys (ei sisällä uimahallia)	-71
Siivouskustannusten kasvu (ei sisällä uimahallia)	10
Palkkakustannusten kasvu, henkilöstökustannusten siirto strategisista määrärahoista yksiköiden kustannuksiin	153
Sisäisten ICT-palvelujen kustannusnousu	40
Sisäisten henkilöstö- ja talouspalveluiden kustannusnousu	61
Harrastamisen Suomen mallin kuljetuskustannukset	200

Tuloslaskelma

Vapaa-aikapalvelut	TP 2024	TA 2025	TA2026
Toimintatuotot	562 142	289 500	815 600
Myyntituotot	183 297	257 200	291 300
Maksutuotot	120 121	0	400 000
Tuet ja avustukset	118 419	0	0
Muut toimintatuotot	140 304	32 300	124 300
Toimintakulut	-4 031 599	-3 628 700	-5 563 800
Henkilöstökulut	-1 540 429	-1 437 300	-1 837 200
Palvelujen ostot	-659 620	-433 500	-921 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-247 446	-252 200	-273 700
Avustukset	-153 599	-153 800	-156 900
Muut toimintakulut	-1 430 505	-1 351 900	-2 374 200
TOIMINTAKATE	-3 469 457	-3 339 200	-4 748 200
Rahoitustuotot ja -kulut	-73	0	0
VUOSIKATE	-3 469 530	-3 339 200	-4 748 200
Poistot ja arvonalentumiset	-7 324	-9 000	-13 000
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-3 476 854	-3 348 200	-4 761 200

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

	TP 2024	TA 2025	TA2026
Kirjastopalvelut			
Lainausten määrä	282 683	280 000	280 000
Kävijöiden määrä	209 265	215 000	215 000
Kirjastojen aukioloaika eriteltynä 2021 alkaen:			
- omatoimiaika (tuntia/viikko)	132	132	132
- kirjastoauto (tuntia/vuosi/keskimäärin), 60 pysäkkiä	678	850	513
- palveluaika (tuntia/viikko)	76	76	76
Nuorisopalvelut			
Nuorisotyön piiriin kuuluvien ikäluokka (0–28-vuotiaat) / lukumäärä	6 153	6 280	6 132
Etsivän nuorisotyön kontaktien lukumäärä			150
Liikuntapalvelut			
Uimahallin kävijämäärä (käyntikertojen lukumäärä)	29 951	-	80 000
Uimakoulutoimintaan osallistuvien lukumäärä	174/700	150	150/700
Kunnan järjestämien ryhmäliikuntatuntien määrä			960

Investoinnit

IRTAIN OMAISUUS	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen irtain	0	100	100	100	100	100

Riskien hallinta

SIVISTYKSEN- JA HYVINVOINNIN PALVELUALUE

Riski	Ilmeneminen (miten näkyy käytännössä, eri yksityiskohdissa)	Toden- näköisyys *	Riskin merkittävyys **	Hallintatoimenpiteet	Tavoite/ toteutus- aikataulu
Kiinteistöt ja rakennukset	Turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö (rakennukset, piha-alueet)	2	2	Suunnittelu, rakentaminen / varustaminen, valvonta / ylläpito, raportointijärjestelmät, kuntokartoitukset, toimenpiteet ongelmien johdosta. Toimialan riskienhallinta- ja turvallisuussuunnitelmatyöryhmien työ.	jatkuva
Vastuutaho: Suunnittelijat, käyttäjät, ylläpitäjät, valvojat, työryhmiin nimetyt					
Henkilöriskit	Sisäilmaongelmat, tapaturmat, tuottamukselliset teot, jaksaminen, sitoutuminen/asenne, osaavan työvoiman saatavuus.	2	2	Valvonta/seuranta, asioihin ajoissa reagoiminen, koulutus/perehdytys, tiedonkulun kehittäminen, yms. Toimialan riskienhallinta- ja turvallisuussuunnitelma-työryhmien työ. Aktiivinen rekrytointi.	jatkuvaa, vuosittain eri painotuksia
Vastuutaho: Koko henkilöstö sekä osin vastuuesimiehistö, työryhmiin nimetyt					
Järjestelmiin liittyvät riskit	Muuntautumis- ja integraatiokyky toimintaympäristössä tapahtuvista muutoksista johtuen	2	2	Ennakoiva seuranta ja reagointi muutostarpeisiin sekä tiivis yhteistyö tietohallintopalveluiden kanssa.	jatkuva
Vastuutaho: SIHY johtoryhmä, tietohallinto					

* 1= epätodennäköinen, 2= todennäköinen, 3= erittäin todennäköinen

** 1= riski on pieni, 2= riski on suuri, 3= riski on erittäin suuri

Kiinteistöihin ja piha-alueisiin liittyviin riskeihin etsitään ratkaisuja yhdessä eri toimialojen edustajien kesken (tekninen, sivistys- ja hyvinvointipalvelut, ympäristöterveydenhuolto, työsuojelu, ja niin edelleen).

Palvelualueen henkilöriskit liittyvät asiakkaisiin (toimintaympäristön turvallisuus/lapset, nuoret, huoltajat) sekä henkilöstöön (tapaturmat, sairastuneisuus, jaksaminen, osaaminen, motivoituneisuus ja muutosvalmius). Muutosjohtamisen ja resursoinnin merkitys korostuvat jatkossa.

Hollolan kunta
PL 66, 15870 Hollola
Puh. (03) 880 111
Fax (03) 880 3474
kirjaamo@hollola.fi
sähköposti: etunimi.sukunimi@hollola.fi

www.hollola.fi
<https://twitter.com/HollolanKunta>
<https://www.facebook.com/hollolankunta/>